

Fossilien og Strandfunde - to gode bøger på tysk til bestemmelse

Anmeldt af Mogens K. Hansen, DAGU

Hvis ferien skal holdes i Danmark eller i Nordtyskland i år, og den tilmed skal indeholde nogle fossilture og ture til stranden, var det måske værd at anskaffe sig disse to anmeldte bøger, der kan være til hjælp med bestemmelser og beskrivelser af forskellige fossiler og strandsten.

I 2007 er der udkommet to tyske bøger i Wachholtz-forlagets serie *Sammeln und Bestimmen*. I 2005 udkom den første bog, *Strandsteine* af Frank Rudolph (anmeldt af DAGU i GN 2/05). Begge bøger følger samme koncept med en side til hver sten og hvert fossil/dyr med bjælke, foto samt beskrivelse og et udbredelseskort. Sidstnævnte bruges dog ikke i *Fossilien*, men fundområde omtales.

Strandfunde

Strandfunde beskæftiger sig med alt, hvad der kan findes på strande i Nordtyskland og Danmark, langs Vadehavet, Vestkysten og ved Østersøen. Fra tang (planter), over bløddyr til drivtømmer. Kun to sider viser vættelys og fossile søpindsvin. Nordsøens og Østersøens geologi beskrives i indledningen

Fossilien

Den væsentlige bog er her *Fossilien ... sammeln an der Ostseeküste* med undertitel (her oversat): Trilobiter, søpindsvin, vættelys og andet. Fossilførende sten i Østersøområdet sydvestlige hjørne. I det perspektiv har også denne bog betydning for det danske område

Bogen har to større afsnit: de tre geologiske tidsafsnit og systematik af det fossile dyreliv. Der er intet forord, i stedet gives en god indføring om Østersøen, eksempler på kystlandskaber (bl.a. Møns klint), fossiler og stentyper samt lokaliteter bredt, hvor fossiler kan findes, og hvilke formationer de tilhører. Indsamlingsområdet er Schleswig-Holstein (SH), Danmark (DK), Nordsøen, Mecklenburg-Vorpommern (MP), Sydsverige med Skåne (S), og Østersøen. Forfatteren gør opmærksom på, at indsamling skal ske efter de enkelte landes gældende regler

Palæozoiske sten henføres primært til S, mesozoiske sten til SH og DK (bl.a. Møn), og tertiære sten til DK og SH (med flere danske lokaliteter). En skala fra 1-4 med blå

cirkler fortæller om et funds hyppighed. De enkelte fund opdeles i to kategorier: G, Geschiebefund (blokke, løsfund) og A, fund fra faststående formationer

Palæozoikum med nedre Kambrium til Devon og Perm. 42 fossiler/stentyper beskrives med 13 supplerende fotos og 9 tegninger. Man kan bl.a. læse, at *Agnostus* pisiformis-zonen nu er rykket ned fra øvre Kambrium til det øverste mellem Kambrium.

Mesozoikum med Trias til Kridt. 14 fossiler/stentyper beskrives med 8 supplerende fotos. Helgoland bliver indfaldsvinkel til Trias.

Kænozoikum med Paleocæn til Pleistocæn. 12 fossiler/stentyper beskrives med 10 supplerende fotos. Fossiler fra Gram lergrav afslutter dette afsnit

Systematisk oversigt over sporfossiler, plante-fossiler (alger), samt de enkelte dyregrupper/familier blandt de hvirvelløse dyr (invertebrater) og op til fisk (hajtænder og otolither). 29 fossiler vises med 29 supplerende fotos og 23 tegninger. Afsnittet med disse beskrivelser er fremragende og nok bogens bedste afsnit.

Også danske fund

Bogen viser flere danske fund fra Limfjordsområdet, Mors, Gjerrild klint, Trelde næs, Halk hoved, Broager, Gram og Møn. Eksempler fra faststående lokaliteter er primært skånske, ølandske og gotlandske lokaliteter. Det virker godt at blande strandfund med fotos fra fx gotlandsk revkalk.

Også her in situ findes der en variation fra aftryk af de bedst bevarede fossiler til stærkt strandrullede eksemplarer.

Sammenlignet med fund, der kan gøres ved lang tids søgning ved danske strande, må det siges, at mange af bogens fund kunne være af bedre kvalitet. Gode Geschiebefund gøres i Nordtyskland. Dette ødelægger dog ikke bogens idé-grundlag. Bogen anbefales til samlere, der har samlet et vist antal år og har fået lidt erfaring med de forskellige bloktyper

Litteraturliste

En litteraturliste findes i begge bøger. Det kan noteres, at ud af hhv. 35 og 38 bøger/artikler er der kun nævnt en dansk i *Strandfunde*, to i *Fossilien*, samt to svenske. Dansk naturhistorisk forskning inden for biologi, geologi synes ikke at markere sig væsentligt, end ikke i et snævert og nært regionalt område.

Andrea Rohde: Fossilien ... sammeln an der Ostseeküste. Wachholtz Verlag, Neumünster 2007, 224 s, illustreret i farver. Euro 14,80. ISBN 978-3-529-05419-8.

Frank Rudolph: Strandfunde, Sammeln & Bestimmen (Sammeln an der Nord- und Ostseeküste). Wachholtz Verlag, Neumünster 2007, 160 s, illustreret i farver. Euro 12,00. ISBN 3-529-05413-5.

(Bøgerne kan bl.a. bestilles gennem Frank Rudolph Verlag – www.fossilbuch.de)